

תלמידים מספרים על רbm הרב אהרון ליכטנשטיין עשו להם רב

לפni בחודש וחצי נפטר הרב אהון ליכטנשטיין דצ"ל, הרוחני ראש ישיבת הר עציו ואחד ממנהיגי הציונות הדתית של ימינו. ענווה וגדולה - בר מעדים המשפטים והסיפורים שצאים בפרטיות לאחר הגשם, המספרים על הדמות שעיצבה את חייהם ואת עולם הרוחני. תלמידיו מסרבים לתמוך את רbm ל"סיפור", ובכל זאת, מוכנים לשאוף אותו במענה.

אמר בנו הרב מאיר: לא היה מה להגיזם. אמר בנו הרב יצחק: אני בן האגמי קצת. אמרתי שבמשך כל חייו הוא לא כעס אפילו פעם אחת. האמת היא שהוא בן בעס, פעם אחת.

דמויות מרשימה

דיידי פרל, ראש מועצת גוש עציון

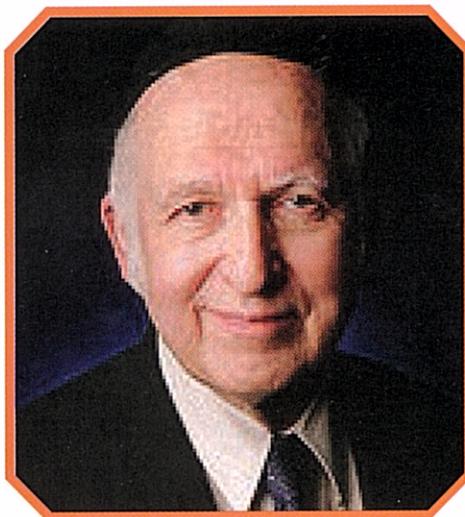
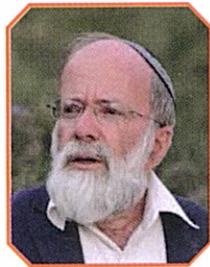
"גָדְלָתִי כַּילֵד בָּאַלּוֹן
שְׁבוֹת בְּסֶמוּךְ
וְחַלְקֵי מִישִׁיבַת הַר
עַצְיוֹן, וְהַרְבֵּה הַיּוֹתָה
עֲבוּרֵי כַּילֵד דָמוֹת
מִרְשִׁימָה בַּהֲתִמְדָתוֹ
בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִילָה.
כְּשֶׁבָּגָרְתִי זָכִיתִי
לְרֹאֹת אֶת הַרְבֵ מִקְיָם מִצּוֹתָרָה
מְעוּדרָה הַשְׁתָאָות וְהַעֲרָכָה, כְּאֶשׁר לִיוֹוָה אֶת
אָבִיו הַעֲיוֹור לְבִתְהַכְנָתָה וְלִכְלָל מָקוֹם שְׁנָדוּרָה.
הַנְּהָגָתוֹ אֶת הַיִשְׂבָה בְשִׁיטָוָה וּבְכָבוֹד הַדִּי עַם
הַרְבֵ עַמְתִיל זָל מִשְׁפִיעִים מְאוֹד עַל דָרְכֵי בְנִיהָול
הַמּוֹעָצָה וּבְהַנְגָתָה הַצִּבּוֹר מִתּוֹךְ שִׁיטָוָה וּכְבוֹד
עַם הַעֲבָדִים וְהַתּוֹשְׁבִים. פְטוּרָתוֹ שֶׁהַרְבֵ הָיא
אַבְדָה גְדוֹלה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְכָל וּלְגֹשׁ עַצְיוֹן
בְפְרַט. כּוֹל תְּקוֹהָה וְתְפִילָה כִּי נָכוֹן לְהַמְדִיך אֶת
דָרְכוֹ הַיְהוּדִית".

משהו מת בתוכי

הרבי יair DDRIPos, ראש ישיבת שיח

"לצעריו קצת
ההמצטי את
הרבי ליכטנשטיין.
אני יכול לומר
שהופתעת מעצמי,
חשתי בפרטתו
שמשחו מות בתוכי,
הוא היה גדול
הדור לא במובן הקליישטייני, אלא שמשחו עמוק
ותשתייתי בשורשי התורה בדמותו של, הסתמל
בדמותו שלו".

ישראל לספרות תורנית. בנימוקי ועדת הפרס נאמר: "הרבי ליכטנשטיין מביא בספרים האלה את שיטת הלימוד הבריסקאית לזוקק ומיצוי מעמיקים וירושימים, ופותחה את הלמדנות התלמודית המסורתית לפני בני הדור".
הбанגו לפניהם מילים וסיפורים מכל מיני אנשים אשר הכירו ופגשו את הרבי מזוויות מגוונות, אשר בחזרו איש בדרכו לתאר את רbm ומורם מי בכמה שורות ומילוי יותר בארכיות. אנו מקווים כי נשחק ולו במעט את קלסתרו של אחד מהగודלים שחיו בינוינו. יהיו זכרו ברוך.

עבדתם על סעיף בשולחן עדר

הרבי חיים נבו,

רביה של קהילת השם שוני במודיעין

"לאחר הלווייתו,
אמרתי לילדיו של
הרבי ליכטנשטיין:
כולכם עברתם
על סעיף מפורש
בשולחן עורך. כתוב
בhalachot הספרד
שצורך לתאר את
הנפטר כמות שהוא, ולהגוזים קצת. אתם לא
הגוזמתם אפילו קצת.
אמר בנו הרב משה:ABA לא היה רוצה שנגוזים.

תלמיד של הרב אהון ליכטנשטיין מספר שפעם נכנס לחדר האוכל עם חבר בשם אהון ושלאל: "אהון, מה השעה?" הרב אהון ליכטנשטיין ששמע זאת הסתובב מיד ואמר בפשטות: "שתים".

הרבי אהון ליכטנשטיין (1933-2015) נולד בצרפת, אך את שנות נעוריו העביר באראה"ב. היה תלמידו המובהק של הרבי יוסף דב הלי סולובייצ'יק, ובמידה רבה הוא ממשיך דרכו בישיבה יוניברסיטי, שם הכיר את הגרי"ד לראשונה ואת בתו של הרבי, שלימים נישא לה. לאחר מספר שנים התמנה הרבי ליכטנשטיין לראש כולל בישיבה יוניברסיטי. לאחר פניה מהרב עmittel עלה לארכץ ישראל והצטרף אליו בראשות ישיבת הר עציון.

הרבי ליכטנשטיין לא היה אנונימי אך גם לא חביב במה ולא ממש מוכך לציבור הרחב. בהלווייתו לא השתתפו מאות אלפי צעירים ואלפיים בלבד. נכון הדבר כי לאדם ממוצע זהו מספר רב של משתתפים, אך אל לנו לשוכח כי מדובר בראש אחת מישיבות ההסדר החשובות בעולם הדתי לאומי. דוגמה נוספת לכך השתקפה בדף הפייסבוק של תלמידיו הרבי חיים נבו אשר העלה תמונה מסך בה מוקלד השם: 'ליקטנשטיין' ובתגובה נפתחות בגוגל כל מיני אופציות ואפקטים מהן אינה 'אהון' בתוספת כותרת לפוסט: "העולם שותק". נדמה שלכל האנשים אשוו פגשו את גדלותו ואת שיעור קומתו כרם דבר אשר היה ידוע להם תמיד אך זכה להערכה מספקת ביותר שאות - הרבי לא זכה להערכה מספקת ולחשיפה אשר תואמת אנשים בסדר גודל כלשהו. האם ניתן להסביר מכך כי מידת השפעתו הייתה מינורית? לא כן הדבר, בידוע, לא כל השפעה היא ישירה, וקדמתה הבינה אפשרות ההשפעה היחידה - העמדת אלף תלמידים אינה דבר של מה בפרק, ועמידה בראשות ישיבת כה חשובה היא השפעה לא קטנה על המרחב. הרבי ליכטנשטיין לא רק היה תלמיד חכם ענק; הוא גם היה איש אשכולות בעל דוקטורט בספרות אנגלית. הרבי זכה להערכה בקבלו את פרס הרוב קוק בספרות תורנית לשנת תשע"ג על ספריו על התלמוד, שנערכו בידי תלמידיו, ובשנת תשע"ד זכה בפרס

בשנה 'לשבור דיסטנס' ולשחק עם תלמידיו touch football. הרוב לא דרש, וגם לא קיבל התיחסות מיוחדת בלהט המשחק מכוח היוטו הרוב הנערץ והמורם מעם. הוא שיחק כאחד האדם, מתקן הנאה ואך רצון לנצח, ולמדתי גם מהו שחיים המסורים כל-כלום לעובdot השם ולימוד תורתו יכולים לכלול בתוכם הנאות פשוטות של העולם הזה, השותת לכל נפש. אף כאן טמונה חשיבה מורכבת ומעמיקה, שאיתה ניסיתי במולך חי הן להבין הן לישם".

התורה היא לא אוסף של דפים

הרבי עמייחי גורדין, ר"מ בישיבת הר עצין

"כל התורה של הייא ממנה. למדתי ממנה. בעiker איך למדות. בשיסימתי את השירות הצבאי שלו למדתי אצלו במשך כעשר שנים, הוא היה מלמד בצוות מסודרת ושיטיתית מאוד.

העכמתה של הרוב ליכטנשטיין הייתה בהיקף ובסדר של התורה אצלו, במבנה ובמשמעותה התורה הייתה מסודרת אצלו, וכן בדרך בה הוא היה מעביר אותה לתלמידים. עבורי זו הייתה הפעעה גדולה, לא הכרתי דבר כזה לפני כן. זה כמו שמביטים בתבטים בעיר, ואז עולים למסוק ורואים את העיר מלמעלה, אז הכל מקבל פרספקטיבת שונה לגמרי. בפעם הראשונה שפגשתי בוגדל הזה הייתה בהלם.

הוא גורם לי להצליח לקנות דעת תורה, והוביל אותי לדעת תורה, ואז ספק שככל התורה שלי היא ממנה. זו הייתה מגמתו כמנהג רוחני – למד אותנו איך לחשוב במחשבת תורה. הוא דאג שהتورה שלנו לא תהיה אוסף של דפים אלא מבנה שיטתי, מקייף וכלול של כל עולם התורה.

הרבי ליווה אותנו בדרך התורנית מתחילה ועד היום. מאז שהחלה לנו למד ולבמוד על דעתינו היזתי אותו. למייטב ידיעתי, מאז הקדמת הרמב"ם לשנה לא היה ספר שמתיחס בצורה מסודרת ומעמיקה לעולם של סדר טהרות כמו סדרת שיעורי הרוב ליכטנשטיין, שהוא הסכם שנוצריא אותו ורק לאחר שכנועים רבים.

"בחברה הדתית לאומית ישנה מעט מבואה בפני

הטකסטואליים ושל מבני החשיבה שהוצגו לפני פתיחת הגمرا, קלטתי שנגמרו עבורי ימי הלימוד והאימפרסיוניסטיים של ניחושים והברוקט, והחלו הימים של לימוד שיטתי. שלישית – חילק מהלימוד השיטתי הרוב הדגיש את היחס הכלול של הלמדן כלפי פירושו הראשוני לסוגיה: מצד אחד, כפרנסים אנחנו מתיחסים אליהם כמקור שני ובוהנים את נוכנות דבריהם על-פי התאמתם לטקסט המתפרק, הגمرا עצמה, אך מצד שני מעמדם של הראשונים כחוליה מרכזית במסורת התורנית מונקה להם גם מעמד של מקורות ראשונים, חזקיקם לימוד עמוק בפני עצםם. לא יכולתי אז להעריך עד כמה גס נסח פשוט ובהיר זה משקף את דרכו המיחודה של הרוב לשלב בין עצמאות החשיבה לבין הנאמנות למסורת.

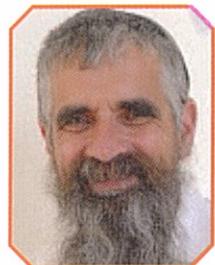
"ב. מבין המוכיבים הרבים של השפעת הרוב על דרכי לימודי ומחשבתי, בולטים שניים בעצמותם ובפשטותם. המרכיב הראשון היה השאלה שושאלת כמעט תמיד אהרי שקראנו ביחיד את הסוגיה: האם הגمرا נראה לך הגיוני? בהתחלה לא הבנתי את השאלה, שכן התרגולי 'ביבלי המשחק' של החשיבה התלמודית, והגمرا שיחקה (בדרך כלל) לפי הכללים. כשהARB ענה לבסוף על השאלה, והבהיר מה לא הגיוני בغمרא, נדהמתי פעמי אחד פעמי לגלות שמדובר בשאלות פשוטות של היגיון שלא שמתה אליהם לב. לאט לאט התחלתי להבין עד כמה התרגולי להדיחק שאלות פשוטות ומציקות ולהתיחס למקרה ממשה, ונפתחתי ללימוד החומר תמיד להבין את הגمرا במונחים המחויבים להיגיון ולהחאים. הדבר השני שהשפיע עליי عمוקות היה המונח המשמש תמיד בכל תחומי הגותו של הרוב – לעיין עמוק בתקופות (אפשרויות). עוז לפני שצללים possibilities מסודרת את מלאו מגוון האפשרויות להבין את התופעה שבת מתמודדים. כך מכין הלומד את עצמו לשבע כל טקסט וכל רעיון במקומו המתאים, וכך מטאפרשת ההשוואה וההנגדה בין הගישות בצורה עמוקה ווגישה. מלבד העצמת לימוד הגمرا, דרך החשיבה הזאת אף סימנה עבורו את הדרך להתמודד עם שאלות מתגוררות ומרוכבות בענייני אמונה והשקפה.

"ג. בכל הlications חיו שימוש הרוב כדוגמה לחיקוי, ועל זה כבר דיברו וכ כתבו רבים. אצ"ן היבט אחד, פחות מדבר, שהשאיר עליי רושם חזק. במולך כהונתו כר"מ בישיבת אוניברסיטה נגה הרוב פעם

לידיו, רעדו לירגליים

הרבי יובל שרלו, ראש ישיבת אורות שאל וחבר באורואן צה"ר

"אני יודע לספר סיפורים על הרוב ליכטנשטיין זצ"ל, והוא ז'אן שני שעני בקייא בו. מה שעני ידע הוא החקירה המתמדת הפנימית שלו – מדוע הוא

היה האדם היחיד שרעדו לירגליים לידיו, על אף שהוא בו שום ממש של أيام או רותעה. בין שאר הסיבות שאזהה בתחום עצמי אני חושב שהעיקורית שבהן היא העובדה שהוא הנכיה ליא את התודעה لأن אדם יכול להגיע, ומה הוא צריך להיות. זו לא הייתה קוריאה לחוקות אותו – זו הייתה הצבת דמות מופת, בשני המישורים החשובים ביותר בחיים: שני הטפחים העליונים של התורה, ושני הטפחים התחתונים של האדם."

מה לא הגיוני בגםרא?

הרבי ד"ר אברם ולפיש,

מרצה במכבלת הרצאות

"א. פגשתי את הרוב לראשונה כשלמדתי בכיתה ב' בתיכון של ישיבה אוניברסיטה (ניו יורק), וזכיתי ללמידה בשיעור של הרוב. היו הרבה דברים שלא הבנתי, אבל הרים

היה אדריך ובמבט לאחר מסטבר שקלטתי, לפחות באופן חלקי, הרבה דברים שאפינו את תורתו והוראותו של הרוב, ודברים אלה מלווים אותו לאורך חייו ולימודיו. ראשית – השפה. אזכור המילים העשר והניסיונות המורכבים פשטוט, אבל עם הזמן למדנו להעריך את הכוח הטמון בשפה גבוהה, לבטא רעיונות עמוקים ומורכבים בערומה מדוקת ומלאת השראה. שנית – החשיבה המסודרת להפליא. הגם שלא הבנתי עד הסוף את המשמעות וההשלכות של הכלים

את הפסיקת של הרב מתורתו? למורות זאת, ניגשתי לדבר אותו פעמים אין ספור. היראה גורמה להכנה, למחשבה, לרצינות טעם השיחה, אך לא מנעה את הגישה ואת החיבור.

בכל השנה וצינו לומר לר' עד כמה שהוא אהובים אותו. הדבר היה מטהפשר אcht בתשנה. בפורים. אמנם, הרב לא היה שותה (וששאלתי אותו אמר לי: 'אני שותה מעט יותר מהרגלי, וזה לא הרבה...'), אבל היה נוכח עד השעות הקטנות של הלילה במסיבת פורים, והוא קיבל את כולם, מתחבק, שומע ו곰ם משמעם בדברים שבמשך השנה היה קשה לומר או לשם. כמעט בכל שנה, בפורים, ציתתי לקבל ממנו חיקוק, וזה לומר לו: 'אני כל כך אוהב את הרב!'.

בית הדין של הרב

chai משותב - תלמיד הרב

"לפני שלושים וארבע שנים, בימי הספרה של אחר ל"ג בעומר, ואני תלמיד בישיבת הר-עציין (אליה עברתי לאחר שנות הסדר במלות), קם הרב ליכטנשטיין ממקומו וניגש אליו, קבוצה של שלושה תלמידים בבית המדרש: יובל שרלו, שלמה מוזס ואנוכי. עמדנו על יד גם המדירות, והרב אמר: אני מבקש מכם להיות בית הדין שלי. מנהגי הוא לא להתגלה במשך כל ספירת העומר עד שבעות, חז' מערבי שבתו, אבל העבר אני מזמין לסדר קידושין אצל תלמיד, ואני רוצה להופיע שם לא מגולח, ולא על דעתך הנගת את מנהגי. האם תתירו לי את הנדר? יוצרות: הנה אנחנו בכוכבולה" חכם" שהרב בא אלינו להישאל על נדרו. הבטנו זה זהה, מלמלנו שהוא כמו "אנחנו מתרים", הר' הודה לנו בטבעיות מוחלתת וברצינות גמורה ושב למושבו ולתלמוד. לא נמניתי על תלמידיו הקרובים, ולא זכיתי להיות בין שומיעי לקחו שנים ובוט. אבל את זה אני זוכר: גאון עולם שחשיבתו הייתה פשוטה וישראל, איש צנוע ועניו שכלל לא ידע שהוא כזה". ■

"היתה גם פעמי אחורה שזכה לי היטב, כשהנסענו לחתונה, וגם אז הר' הצערף אלינו לנסעה. כשאשפנו אותו מהבית אני נהגת ואשתי ישבה מאחור, והוא ממש התעקש שאשתה תעבור לשפט מלפנים. הוא טען שאישה צריכה לשפט ליד בעלה ולא במושב האחורי וכן היה. בדרך חוזה הוא חיך אלינו מהמושב האחורי ואמר "נו, שכן שהנסעה הייתה יותר נעימה כה?".

העולם החרדי, ואני חשב שהרב ליכטנשטיין היה בעל שיעור קומה עצמה של תורה, יסודי ושיטתי שאפשר לציבור הדתי לאומי לזכוף את קומתו".

נסעה יותר נעימה

הר' אמן בזק, ר' מ' בישיבת הר' עצין

"ההיכרות הראשונה

של' אתו הייתה כשהייתי שמניסט שבשבוע הישיבה. אני זכר את הפעם הראשונה שראיתי אותה, עם ערמת ספרים ענקיים בשתי ידיים. אני זכר שה

משהו שלא ראיתי מימי – רב שהולך בל' ז肯, בל' חילפה, בהליכה מהירה, סוחב ספרים. זה היה לי מזור בהתחלה, אך כמשמעותי ממנו כמה שיעורים כבר הכרתית בגודל, בעומק וברוחב הדעת היהודיים, ומazel היה לי ברור שאני הולך אחריו, וכך היה בשלושים השנים האחרונות. צריך להבין שהגדלות ורוחב הדעת האלו היו הדבר הכי קרוב לשאלות שנטקלתי בו בחזי".

בתור ר' מ', אני חשב שהוא הטבעי בנו את אופן המחשבה שלו בזרה כל כך عمוקה שאנו מושיכם יכול לשמעו אותו מדבר בתקופת הראש שלו בזמן שאינו מלמד את תלמידיו. אם זה אופן הלימוד במוראה או טובונות שהוא העניק לבעלי התורה, או איך לנשך את הסוגיה ולהגדיר את הדברים שיובנו היטוב אצל התלמידים. מבונן שאין לתאר את גודלו כמורה, ואני מתימר ללמד כמוותה, אך אני מרגש בכל רגע את ההשפעה שלו גם בצורה ישירה וגם בצורה עקיפה.

יש לי הרבה זיכרונות מעמו חיים ממנה, בעיקר בהליכות ובמידות שלו. אליו מואוד דיברה הצניעות הבלתי נתפסת שלו, והוא פעם נשענו כל תלמיד שישב שבעה על איומו. הזמן רכב נחם לתינוקות אבלים, והרב בקש להצערף כדי לנסוע לניחום אבלים, והרב בקש להצערף אליו. אני זכר שהעתעכנו שם הרבה זמן והמתנתני לרב שיאמר מתי הולכים. אחרי שבלגוטי פקעה השאלה את הר' מתי הוא רוצה ללבת אז הוא ענה: 'מה השאלה? מתי אתה רוצה?' היה לו ברור שאם אני הנגה, אז אני מחייב מתי יוצאים ומתי חוזרים.

זראת הרוממות

הר' יוסף צבי רימן, רב שכונה באלאן שבות, ר' מ' בישיבת הר' עצין

"בשicity תלמידי בישיבה, ר' ירא הימי לgesht אל הר' למורות זאת ניגשתי אליו פעמים רבות. סבור הימי, שבמשך השנים, אהוש אחרת גבשתי אליו. אולם היראה הלכה וגバラ. ככל שחלופו השנים, ככל שהכרתי יותר את גדלו, כך גדלה גם היראה ממנו. יואתני ממנו, אך אהבתו אותו אהבה עצומה, אהבה בל' מצרים. יש להציג, לא היה זה פחד. לאפחדתי לgesht אל הר' ניגשתי אליו המון, לעתים, במעט בכל יום. הר' היה אדם נעים, מקשיב ומקבל. אולם היה זו יראת הרוממות. כל מי שהיה בקרבתו של הר' היה ירא ואוהב אותו. הידיעה כי מתהלך בתוכנו אדם בעל שייעור קומה מרווח מADOW, מגדולי הדוד, בעל מתח ורחני גבוה ביותר הספג ביראת השם הובילה ליראה: 'ויריאו מגשת אליו' (שםות ל"ל), אך הידיעה כי לפניו אדם חדש האוחבת את ה', מכל מואדו, אהוב את המקום ואוהב את הבריות, אדם עניו הרוצה בכבודו של כל אדם – הובילה מיד לאהבה גדולה".

כיום אני מסביר לעצמי את הדברים מעט אחרת. כל המביט ברב היחש שהרב מחובר לשכינה. כאילו עומד ולומד, עומד וחוש שיכינה למעלה מריאותתי. במצבאות כזו, ישנה יראה לבטל את הר' מתורה. סבור אני, שבמשך השנים, היה לי קשר קרוב ואוהב מאוד. לא הימי ירא מהרב; היראה ירא מלבטל את הר' הימי חושב ומהרה, האם שאלתה חשובה כל כך ומצדיקה